

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA KUMALIZA ELIMU YA MSINGI**

01

KISWAHILI

Muda: Saa 1:30

Alhamisi, 07 Septemba 2017 asubuhi

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C, D na E zenye maswali **hamsini (50)**.
2. Jibu maswali **yote** katika kila sehemu.
3. Soma maelekezo yote yaliyoko katika **karatasi maalum (OMR)** ya kujibia na kujaza taarifa zote.
4. Andika **Namba yako ya Mtihani** kisha **weka kivuli** kwenye **tarakimu** za namba hiyo mahali panapohusika kwenye karatasi yako ya kujibia.
5. **Weka kivuli** katika herufi ya jibu sahihi kwa kila swali katika karatasi yako ya kujibia uliyopewa, kwa mfano kama jibu sahihi ni A weka kivuli kama ifuatavyo:

A	B	C	D	E
----------	----------	----------	----------	----------

6. Ukigundua kuwa herufi uliyowekea kivuli **si jibu sahihi** futa kivuli hicho kwa umakini kwa kutumia **kifutio safi** kabla ya kuweka kivuli katika herufi mpya.
7. Tumia **penseli ya HB** tu.
8. Simu za mkononi **haziruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.

Ukurasa wa 1 kati ya 7

01A0017

SEHEMU A: SARUFI

Katika swali la 1 – 20, weka **kivuli** katika **herufi** ya jibu lililo sahihi katika karatasi yako ya kujibia.

1. Neno lipi ni **tofauti** na maneno mengine kati ya haya?
A Chungwa   B Embe   C Ndizi   D Nanasi   E Mgomba
2. Mto Ruvu umefurika mwaka huu. Katika sentensi hii, maneno “mwaka huu” ni ya aina gani?
A Nomino   B Vitenzi   C Vivumishi   D Vielezi   E Viwakilishi
3. “Mimi sitakuja.” Sentensi hii iko katika kauli gani?
A Kanushi   B Ombi   C Swali   D Taarifa   E Halişi
4. “Mama mdogo amepika ugali mwingi.” Maneno gani ni vivumishi katika sentensi hii?
A Mdogo na mwingi   B Mama na mdogo
C Ugali na mwingi   D Mdogo na amepika
E Amepika na ugali
5. “Wakulima wamehamisha mizinga ya nyuki kutoka mashambani mwao.” Umoja wa sentensi hii ni upi?
A Mkulima amehamisha mizinga ya nyuki kutoka shambani mwao.
B Mkulima amehamisha mzinga wa nyuki kutoka shambani mwake.
C Mkulima amehamisha mizinga ya nyuki kutoka shambani mwake.
D Mkulima amehamisha mzinga wa nyuki kutoka shambani mwao.
E Mkulima amehamisha mzinga ya nyuki kutoka shambani mwake.
6. “Mwajuma amemwibia Mwanahamisi kalamu yake.” Katika sentensi hii, ‘Mwajuma ni nani?’
A Mtendewa   B Mtendana   C Mtendeka   D Mtenda   E Mtendwa
7. Kinyume cha neno “duwaa” ni kipi?
A Shangaa   B Staajabu   C Bashasha   D Pumbaa   E Butwaa
8. “Uvumilivu ulimfanya Pendo apate zawadi.” Uvumilivu ni aina gani ya neno?
A Nomino   B Kitenzi   C Kivumishi   D Kihisishi   E Kiwakilishi
9. Yupi kati ya wafuatao ni lazima awe mwanaume?
A Mjomba   B Binamu   C Mjukuu   D Ndugu   E Mzee
10. “Walimu watafundisha masomo yao vizuri.” Sentensi hii ipo katika wakati gani?
A Uliopita   B Ujao   C Uliopo   D Mazoea   E Timilifu
11. “Wanafunzi wenzake walimnyanyapaa.” Neno walimnyanyapaa lina maana ipi kati ya hizi zifuatazo?
A Walimpenda   B Walimhurumia   C Walimtenga   D Walimhusudu   E Walimchekesha

12. Neno "nimerudi" lipo katika nafsi ipi?

- A Pili umoja B Kwanza umoja C Kwanza wingi D Tatu umoja E Tatu wingi

13. "Kiwanda hutoa ajira kwa wananchi." Kiwanda ni aina gani ya neno?

- A Kivumishi B Kiwakilishi C Nomino D Kielezi E Kitenzi

14. "Mashine nyingi hupatikana kiwandani." "Kiwandani" ni aina gani ya neno?

- A Kivumishi B Kiwakilishi C Nomino D Kielezi E Kitenzi.

15. Kisawe cha neno "ndovu" ni kipi kati ya maneno yafuatayo?

- A Nyati B Faru C Nyumbu D Tembo E Mbogo

16. "Mlima Meru unafuka moshi." Ukanushi wa sentensi hii ni upi?

- A Mlima Meru unawaka moshi B Mlima Meru unatoa moshi
C Mlima Meru unafukiza moshi D Mlima Meru haufuki moshi
E Mlima Meru hauwaki moshi

17. Panga maneno yafuatayo kwa kuanzia na neno ambalo katika familia hiyo linaonesha aliyetangulia kuzaliwa hadi wa mwisho kuzaliwa: Baba, kitukuu, babu, kilembwe, mjukuu, kilembwekeza

- A Babu, baba, mjukuu, kitukuu, kilembwe, kilembwekeza
B Baba, mjukuu, kitukuu, kilembwe, kilembwekeza, babu
C Kilembwekeza, kitukuu, mjukuu, baba, babu, kilembwe
D Babu, mjukuu, kitukuu, kilembwe, kilembwekeza, baba
E Mjukuu, kitukuu, baba, babu, kilembwe, kilembwekeza

18. Kisawe cha neno "kinying'inya" ni kipi katika maneno yafuatayo?

- A Mjukuu B Kitukuu C Kijukuu D Kilembwe E Kilembwekeza

19. Kisawe cha neno "mviringo" ni kipi?

- A Bapa B Duara C Mstatili D Pembe tatu E Pembe nne

20. Mtu anayechonga vinyago anaitwaje?

- A Mnajimu B Boharia C Msanii D Mwashu E Seremala

SEHEMU B: LUGHA YA KIFASIHU

Katika swali la 21 – 30, weka **kivuli** katika **herufi** ya jibu lililo sahihi katika karatasi yako ya kujibia.

21. Alipomwona yule chui, Juma akapiga moyo konde na kuanza kumshambulia kwa mpini wa jembe. Maana ya msembo kupiga moyo konde ni ipi?

- A Kujikaza B Kuamua C Kutetemeka D Kutaharuki E Kuruka

22. Nimeugua kwa kipindi kirefu sana, lakini sasa ni _____ wa afya. Neno lipi linakamilisha sentensi hii?

- A hoi   B buheri   C buheli   D mzuri   E mwingi

23. "Wakikua mama yao huwatupa mbali kwa kishindo. Jibu la kitendawili hiki ni lipi?

- A Mbarika   B Nazi   C Mahindi   D Embe   E Mtama

24. Kati ya methali zifuatazo ni ipi **haitoi** msisitizo wa kufanya juhudi katika jambo?

- A Maji ukiyavulia nguo sharti uyaoge
B Bandu bandu humaliza gogo
C Mwenda bure si mkaa bure huenda akaokota
D Panapofuka moshi hapakosi moto
E Ukupigao ndio ukufunzao

25. "Kutoa ni moyo usambe ni utajiri." Maana ya methali hii ni ipi?

- A Matajiri ndio wenye moyo wa kutoa.
B Maskini ndio wenye moyo wa kusaidia.
C Kuonyesha moyo wa ukarimu hakuhitaji utajiri.
D Umaskini na utajiri havitangamani.
E Mwenye nacho ni tajiri.

26. "_____ sihimili kishindo." Kifungu kipi cha maneno kinakamilisha methali hii?

- A Mimi nyumba ya nyasi
B Mimi nyumba ya miti
C Mimi nyumba ya vioo
D Mimi nyumba ya udongo
E Mimi nyumba ya zamani

27. "Asiyeuliza _____." Maneno yapi yanakamilisha methali hii kwa usahihi?

- A kaa naye mbali   B hana budi kujua
C usimwambie kitu   D usimuulize lolote
E hana ajifunzalo

28. "Gari langu halitumii mafuta". Jibu la kitendawili hiki ni lipi?

- A Macho   B Miguu   C Mikono   D Tumbo   E Masikio

29. "Anatengeneza mchuzi mtamu sana lakini hapiki jikoni." Kitendawili hiki jibu lake ni lipi?

- A Ng'ombe   B Nyuki   C Mbuzi   D Muwa   E Mbuzi

30. "Ukiona vyaelea vimeundwa." Methali hii ina maana gani?

- A Ubora wa kitu haitegemei upya wake
B Vitu vinavyoelea baharini ni meli
C Vitu vya thamani hupatikana kwa jasho
D Vitu vimeumbwa ili vielee
E Vitu vya thamani vimeundwa

SEHEMU C: UFAHAMU

Soma kwa makini habari ifuatayo kisha jibu maswali 31 - 40 kwa kuweka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika karatasi yako ya kujibia.

Jua lilikuwa linaunguza mithili ya moto. Hapakuwa na nyasi wala miti iliyokuwa na majani ya rangi ya kijani. Kila uoto ulikuwa wa rangi ya kahawia kavu! Aidha, kupata tone la maji ya kunywa ilikuwa ndoto kwani mito na visima vyote vilikauka kau. Baada ya kuhangaika kwa njaa na kiu, ndipo wanyama waliamua waitishe mkutano ili wajadili hatua ya kuchukua. Makundi ya wanyama wa aina na ukubwa mbalimbali walikutana chini ya mbuyu. Swala, nyani, mbawala na tembo wote walikuwepo.

“Kama mjuavyo mimi ndimi mfalme wa wanyama wote. Ningurumapo hapana achezaye. Kwa hiyo bila shaka mtakubali kuwa mimi ndiye mwenyekiti wa mkutano huu.” Alitangaza simba. Wanyama wote walitazamana na kutikisa vichwa kwa ishara ya kuafiki. Kisha nyati alisimama na kusema “Mheshimiwa mwenyekiti, jana nilisikia mrindimo toka upande wa Magharibi. Hivyo ninashauri sote tuhame na kuelekea upande huo ili tuokoe maisha yetu kwani huko kuna dalili ya mvua.” Wanyama wote waliunga mkono hoja hiyo, isipokuwa kobe ambaye alisema, “Mheshimiwa Mwenyekiti, endapo kweli tumeazimia kuhama, sisi akina kobe tunaomba mtubebe kwani kasi yetu ya kutembea ni ndogo mno.”

Baada ya kila mnyama kutoa rai yake, Mwenyekiti alisimama na kusema, “Nimesikia yote mliyosema, kabla ya kuanza kuhama nakutuma wewe ng’ombe upeleke ujumbe wetu kwa binadamu ili waache kuharibu mazingira, kwani hicho ndicho kiini cha matatizo yanayotusibu. Wewe ni kiungo baina yetu na binadamu.” Ng’ombe alikubali.

Baada ya kufikisha ujumbe ule, binadamu alijibu kuwa alikwishaelewa tatizo la mazingira na tayari alikuwa na mpango kabambe wa kuchinja mifugo yote ili kutekeleza ushauri wa wataalamu wa mazingira wa kuiokoa dunia na janga la jangwa. Kusikia hayo, ng’ombe alichanja mbuga kuelekea kwa wanyama wengine.

31. Kwa mujibu wa habari uliyosoma, mkutano wa wanyama ulifanyika wapi?

- A kwa mfalme
- B kisimani
- C chini ya mbuyu
- D kwenye majani
- E jangwani

32. Mwenyekiti wa mkutano wa wanyama alikuwa nani?

- A Ng’ombe
- B Kobe
- C Nyati
- D Simba
- E Nyani

33. Hali ya kukauka kwa mito, visima, nyasi na miti kunatokana na ukosefu wa mvua inaitwaje?

- A ukame
- B uoto
- C kahawia
- D joto
- E janga

34. Jina lingine la mnyama aliyewashauri wanyama wote kuhamia upande ambako kulikuwa na dalili ya mvua ni lipi kati ya yafuatayo?
 A Ndovu B Ngwena C Mbega D Kima E Mbogo
35. Katika habari uliyosoma sababu iliyomfanya Kobe kutoafiki moja kwa moja hoja ya kuhama ni ipi?
 A Alikuwa mpinzani wa mwenyekiti B Aliogopa kuachwa nyuma
 C Kulikuwa na jua kali D Wanyama wengine wangeweza kumla
 E Kobe ni mvivu kutembea
36. Kwa mujibu wa habari hii, uharibifu mkubwa wa mazingira hufanywa na nani?
 A Tembo B Mbawala C Swala D Binadamu E Nyani
37. Neno lipi kati ya yafuatayo lina maana sawa na neno janga?
 A Maafa B Kiu C Ukame D Jangwa E Joto
38. Kifungu cha maneno "alichanja mbuga" kina maana gani?
 A alijirudi B alitembea C alikimbia D alirudi E aliruka
39. Binadamu alikusudia kuchinja wanyama wa aina gani?
 A Wanyama pori wote B Ng'ombe na simba
 C Wanyama wadogo wote D Wanyama wakubwa wote
 E Wanyama wote wanaofugwa
40. Kichwa cha habari uliyosoma kingefaa kiwe kipi?
 A Kiangazi na jangwa B Matatizo ya binadamu
 C Jua kali D Uhamisho wa wanyama
 E Uharibifu wa mazingira

SEHEMU D: USHAIRI

Soma kwa makini shairi lifuatalo kisha jibu maswali 41 - 46 kwa kuweka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika karatasi yako ya kujibia.

Kuku kapewa uwezo, kutaga na kuangua,
 Yai uache mizozo, kuchunguza asilia,
 Ungegeuka uozo, kuku angekuziria,
 Yai wewe ni mtoto, kuku kwako ndiye mama.

41. Kituo cha shairi hili ni kipi?
 A Kuku kapewa uwezo, kutaga na kuangua B Yai wewe ni mtoto
 C Ungegeuka uozo, kuku angekuziria D Kuku kwako ndiye mama
 E Yai wewe ni mtoto, kuku kwako ndiye mama

42. Katika shairi hili vina vya kati na mwisho ni vipi?
 A Zo na ku   B zo na a   C to na ku   D u na ku   E yu na ku
43. Shairi hili lina mizani ngapi?
 A Kumi na sita   B Minne   C Nane   D Ishirini na tatu   E Sita
44. Shairi hili lina beti ngapi?
 A Nne   B Nane   C Moja   D Mbili   E Kumi na sita
45. Neno “kuangua” kama lilivyotumika katika shairi hili lina maana ipi?
 A Kuvunja mayai   B Kula mayai
 C Kukwangua mayai   D Kutoa vifaranga katika mayai
 E Kulalia mayai
46. Neno “mizozo” kama lilivyotumika katika shairi hili lina maana gani?
 A Ghasia   B Udadisi   C Woga   D Majigambo   E Utafiti

SEHEMU E: UTUNGAJI

Panga sentensi **nne** (4) zifuatazo ili ziwe na mtiririko wenye mantiki kwa kuzipa herufi A, B, C na D.

47. Zizi hilo limegawanywa katika sehemu mbili. C
48. Baba yangu anafuga ng'ombe, mbuzi na kondoo. A
49. Nje ya nyumba yetu kuna zizi kubwa. B
50. Sehemu moja ni ya ng'ombe na nyingine ni ya mbuzi na kondoo. D